

<i>Pár slov na začátek</i>	5
----------------------------------	---

I. V ZRCADLE HISTORICKÉHO VNÍMÁNÍ

1. <i>Mnoho tváří václavovské doby</i>	11
<i>Václavovská doba v historiografickém odkazu (11) Palacký a následovníci (12) Ediční zpřístupňování (13) Šusta (14) Graus, Fiala (16) Zájem sousedního bádání (17) Balzer, Włodarski, Jurek a polské přínosy (18) Vaníček, diskuse nad rázem přemyslovské monarchie (19) Charvátová, Dvořáčková-Malá, Jan (19) Lukačka, Kirt (21) Diplomatická produkce, Havel (21) Zbraslavská kronika (22) Otacher Štýrský (22) Role subjektivního vnímání (23)</i>	
2. <i>Skryté samozřejmosti</i>	23
<i>Středověk a dnešek (23) Kvalita cest (24) Cestovní rychlost (24) Vojenská tažení (25) Jejich dopady (26) Dlouhý zrod měst (28) Obezdní Pražského Města (29) Kdo stavěl hrady? (30) Náročnost hornických prací (30) Ekologické následky (31) Problémy s drobnou mincí (32) Rozptýl duchovenských majetků (32) Vytyčování a objezdy (33) Lenní udílení (34) Převody zemí a oblastí (34) Od trhů k městům (35) Orientace v prostoru (35) Ochrana zemské hranice (35) Posuny v chápání času (36) Naplňování církevních norem (37) Řádnost manželství (37) Písemná sdělnost (38) Obecná vzdělanost (39)</i>	

II. PŘÍZRAKY „ZLÝCH LET“

3. <i>Každé rozdělené království pustne</i>	43
<i>Smrt Přemysla Otakara II. (43) Kumulace negativních jevů (43) Možnosti vládního řešení (44) Habsburk na Moravě (45) Styky jižní Moravy s Rakousy (45) Biskup Bruno pověřen dohledem nad severní Moravou (46) Ota V. Braniborský a Jindřich IV. Vratislavský (46) Rozvolnění řádů (47) Reakce Kunhuty, vstup krále Rudolfa do Čech (48) Smírná ujednání, zástupnictví markraběte Oty v Čechách, Morava do rukou krále Rudolfa (49) Poručenství ve středověku (50) Hrozba rozdělení monarchie (50) Představy markraběte Oty a krále Rudolfa (51) „Sňatek“ Václava s Gutou (52) Rozdíly v postavení české a moravské šlechty (53) Markrabě Ota a Kunhuta (54) Uherské</i>	

klenoty (54) Královská rodina na Bezdězu (55) Kunhuta na Opavsku (55) Její dvůr (57) Tobiáš z Benešova pražským biskupem (58) Sněmy v Čechách (59) Převoz Václava do Špandavy (60) Pokles autority poručenské správy (60) Loupení a žhářství (62) Opory Otova zástupnictví (63) Proměnlivá stranictví a spojenectví (64) Pražští purkrabí (64) „Braniborská“ strana (65) Situace na Moravě (66) Reakce krále Rudolfa na kroky markraběte Oty, tažení do Čech (67) Sněm, biskup Tobiáš pověřen správou země (68) Stav setrvalého násilí, ústrky církvi (69) Sněm z května 1281: snahy o zemský mír, opatření proti rušitelům (70) Pražský dominikánský klášter (70) Smrt biskupa Bruna, volba Dětricha z Hradce (71) Král Rudolf opouští Vídeň, pověření pro jeho syna Albrechta (71) Albrecht Saský správcem Moravy (72)

4. Život jde přesto dál 72

„Prudký lijavec“ z června 1281 (73) Otřesné kulisy hladu a nemoci (74) Také v sousedství, nejvíce ale postiženy české země (74) Škody církevních ústavů (75) Smrt Anežky Přemyslovny (76) Otálení s návratem Václava (77) Panští odpůrci „Braniborců“ (78) Okruh biskupa Tobiáše (79) Postoje Vítkovců (79) Jednání o Václavův návrat, podmínky markraběte Oty (80) Otřesy na Moravě (81) Příchod vévody Mikuláše na Opavsko (82) Výtlačování Kunhuty a Závíše (83) Návrat Václava II. do Prahy (84) Slavnost vjezdu (84) Dominance skupiny biskupa Tobiáše a Purkarta z Vimperka (84) Zrušení Otových požadavků (85) Návrat Moravy (86)

5. Útlum správy a veřejného dění 86

Váha podkomořství (86) „Důchody“ světských kurfiřtů (87) Zadrhnutí výběrčích mechanismů (87) Cenové relace (88) Otovy finanční požadavky (88) Moravské podkomořství (89) Moravské sněmy a soudy (90) Integroční snahy olomouckých biskupů (91) Větší stmelenost moravské šlechty (91) Rozsah vítkovského vlivu (92) „Sněmíky“ v Čechách (93) Připomínky monarchické jednoty (94) Šlechta a král (95)

III. KLOPOTNÁ OSMDESÁTÁ

6. Čí je král? 99

Pojítka mezi šlechtou (99) Její členění (100) Původ Závíše z Falkenštejna (100) Majetky krumlovských Vítkovců (101) Drkolná a hrad Falkenštejn (101) Ota Durynský a Otacher Štýrský o Závíšovi (103) Otazníky s využitím formulářů (104) Závíš s Kunhutou v Praze, ovládnutí dvora (105) Zatlačení skupiny „patriotů“ (106) Obnova záští a nepokojů v Čechách (106) Příměří z května 1284 (107) Věrnostní přísahy (108) „Obnova“ královského dvora (109) Vybavení úřadů (109) Přední oficia (110) Závíš jako představitel „královské“ strany (111) Zájem krále Rudolfa o české dění (111) Jeho nevraživý vztah k Závíšovi (112)

7. Závišovská mezihra. 112

Dohoda s vévodou Mikulášem o Opavsku (113) Chebska svatba, Závišova opatrnost (114) Guta odjíždí nazpět (115) Václav zapojován do říšských věcí (115) Sňatek Záviše a Kunhuty (115) Kolektivní privilegium pro města (116) Záviš na vrcholu (117) Smrt Kunhuty, její nelichotivá hodnocení (117) Václavův dar Závišovi a jeho synovi (118) Založení kláštera augustiniánů-eremitů pod Pražským hradem (118) Začátek moravského tažení Václava a Záviše (119) Poměry v markrabství, opevňování míst (120) Vojenské úspěchy (120) Brněnské shromáždění, přísahy (121) Václav a Záviš v Brně (121) Druhá Václavova výprava (122) Účinek moravských tažení (122) Opozičníci se mění ve státotvůrce (123) Zpevnění Václavova sebevědomí (123) Výpad do Kladska? (123) Okolnosti Gutina příjezdu (124) Pokles Závišova vlivu (125) Jeho zájem míří do Uher (125) Dramatické poměry v arpádovském rodě (126) Obavy Habsburků (127) Slábnutí Závišovy pozice, nové kolo vnitřních zápasů (127) Krach první Závišovy svatební cesty (128) Sňatek Záviše a Alžběty, odjezd na Svojanov (129) Šíření zóny nepokojů do Rakous, angažmá Albrechta Habsburského (129) Tlak tobiášovské a purkartovské opozice (130) Mentální proměny závišovské „strany“ (130) Václavova nedůvěra k otčímovi (131) Bizarní rodinné poměry krále Václava (131) Porada o Závišově arestování (132) Jeho internace (133) První „kádrové“ změny (134) Generační výměna šlechtické elity (135)

8. Hledání ztraceného. 135

Koncepční plány Habsburků a realita (135) Výbušné Uhry (136) Slezské průsečíky (136) Modernizace centrálního Slezska, Vratislavsko (137) Vzestup Jindřicha IV. Probuse (137) Probus ve Vídni obléhán? (138) Jeho spor s vratislavským biskupem Tomášem (138) Václavův list Arnoldovi Bamberskému (139) Závišův projekt obnovy otakarovské „říše“? (139) Nesnáze Habsburků (140) Krach würrzburgských jednání (140) Korutany a Kraňsko po 1276 (141) Bamberská léna (142) Nedůraznost nároků pražské politiky (143) První zahraniční iniciativa Václava II.? (143) Smysl příměří z května 1288 (144) Nový akcent: Kazimír Opolsko-Bytomský českým leníkem (145) Kontext se zápasy o Krakov (146) Krakovská usilování Jindřicha Probuse (146)

9. Zkrocení vítkovské frakce 147

Královo okolí (147) Štěpení závišovské strany (147) Úsilí o její ekonomické podtětí (148) Chystaná směna krále Václava s Fridrichem Klementem (148) Předměty směny (149) Úskalí (150) Souhlas krále Rudolfa (151) Lokalizace míst (151) Odmítnutí Závišových nároků (152) Různorodost územních položek (153) Odstoupení od směnného záměru (154) Nové útoky na biskupská zboží (155) Vrácení arcibiskupství a elekčního práva (156) Udělení Čech v léno Václavovi (156) Opavská schůzka českého krále s haličským knížetem (157) Václav II. do Erfurtu (158) Údajná antiváclavovská

koalice (158) Opatření k posílení Václavovy autority (159) Arnold Bamberský (159) Král Rudolf a římská jízda (159) Václavova „plná moc“ pro habsburskou volbu (160) Smrt vévody Rudolfa (161) Smrt Jindřicha IV. Probusa (161) Odsouzení Záviše (162) Václav opět v Erfurtu (162) Václavovi „léna“ uvolněná Probusovou smrtí (163) Rada krále Rudolfa (163) Stětí Záviše před Hlubokou (163) Závišovo hodnocení (165) Sezení na Nižboru (166) Role cizích rádců (167) Přípravy na exil Závišových blízkých (167) Trest vyhnání v českém právu (168) Osudy poražených (168). ...i přizpůsobivých (168) Náhrady pražskému biskupství (169) Tvrdé účtování (169) Zisky Benešoviců (170) Proměny majetků sepekovské linie (170)

IV. SLIBNÉ POČÁTKY DEVADESÁTÝCH

10. *Obnova prosperity* 175

Role krále (175) Recepty klášterů k překonání nepřízně, Vilémov (176) Doživotní užívání (177) Otázka odchodu poddaných do měst (178) Propůjčování majetku (179) Trpělivost církve (180) Další formy podnikání a majetkových transakcí (181) Městské rychty (183) Sběh ke Kutně (184) Mincovní reforma, pražský groš (184) Akcelerace hospodářského vývoje (185) Důsledky stříbrného bohatství (185)

11. *Čas vyčkávání* 186

Svatá říše římská (186) Její vztah ke střední Evropě (187) Genetické shody středoevropského vývoje (187) Panovník a zemská reprezentace (188) Vstup Habsburků (189) Askánci, Wittelsbachové (190) Wettinové (191) Otázka Míšeňska a Durynska (192) Údělné Polsko (193) Snahy o sjednocení (194) Role Krakova (194) Situace v Malopolsku (195) Knížata-sjednotileté (196) Útoky z východu (197) Role hradů (198) Hustá spleť polského kronikářství a analistiky (198) Usilování o Krakov (199) Korunovační plány Jindřicha Probusa (200) Jeho závěť (202) Diskuse o její pravosti (202) Nový uherský král Ondřej III. (203) Nároky neapolských Anjouovců, Habsburků a papežství (204) Bernard z Kamence do českých služeb (205)

12. *Vstup do velké politiky* 206

Propojení zájmů Václava a krále Rudolfa (206) Habsburkova vstřícnost (207) Privilegia pro Václava (208) Dědická dohoda Probusa s Přemyslovci? (209) Kladsko opět k Čechám (209) Kladští purkrabí (210) Ovládnutí Vratislavi Jindřichem V. Lehnickým (211) Hrabě Albrecht z Hohenbergu českým leníkem (211) Napřetí zájmu ke Krakovu (212) Závislost dalších hornoslezských knížat (212) Otázka nároků ke krakovské zemi (213) Rezignace Přemysla II. Velkopolského na Krakovsko (214) České výpravy, rozpory pramenů (214) Odvoz polské koruny z Krakova (215) Výsada pro Krakovsko a Sandoměřsko (216) Smrt krále Rudolfa (216) Jeho hodnocení (217)

Územní tlaky ze strany Francie (217) Volby v Říši (218) Účasti z Čech (219) Odpor ke kandidatuře vévody Albrechta (220) Vlna odbojů a povstání (220) Váhavost českého krále (221) Převod Chebu a Chebska (222) Snahy získat Václava pro Albrechtovu volbu (222) Žitavská ujednání (222) Odchod Arnolda Bamberského, vliv probošta Bernarda (223) Listy zvoucí do Frankfurtu (223) Chystaná Václavova korunovace? (224) V předvečer frankfurtské volby (225)

V. NOVÉ PROJEKTY

13. Nasavská vsuvka 229

Zvolení Adolfa Nasavského (229) Tajemný Konrád z Tecku (230) Listina z Andernachu (230) Douška ohledně Rakous (231) Škála Adolfových „příbuzných“ (231) Sepětí Adolfa s Kolínem (232) Role Porýní (232) Postoj české legace (233) Trik probošta Bernarda? (234) Koncese českému králi, sňatkové spojení (234) Milosti dalším adresátům (235) Adolfova korunovace (236) Pokračují přísliby (236) Problémy v Sandoměřsku (237) Tažení proti Lokýtkovi (237) Václav rytířsky opásán (238) Podrobení Lokýtky, série říjnových listin (238) Lokýtek českým leníkem (239) Role arcibiskupa Šwinky (239) Postoj Přemysla Velkopolského (239) Schůzka Adolfa s Albrechtem v Hagenau (240) Mlčení o českých nárocích (240) Styky s východem (241)

14. Míšeňské vyhlídky 241

Založení zbraslavského kláštera (241) Rozsah fundace (242) Středověká měřítka síly a moci (242) Lidé okolo krále (242) Svědkové z června 1294 (243) Příběh kněze Alexia (244) Probošt Bernard míšeňským biskupem (245) Smrt Fridricha Tuta, štěpení Míšeňska (245) Fridrich Klement na vedlejší koleji (246) Lenní pyramida v Míšeňsku, role biskupa Bernarda (247) Sbližování pražského a vídeňského dvora (247) Obtíže krále Adolfa (248) Jeho smíření s rýnskými Wittelsbachy (249) Avizovaný zájem o říšskou Itálii (249) Prodej Durynska králi Adolfovi (250) Jeho dvojí tažení do Míšeňska (250) Anglo-francouzský spor, jeho nadregionální dimenze (251) Smlouva králů Adolfa a Eduarda (251) Anglické subsidie (252) Přesto Adolfova zadluženost (252) Vyznění jeho angažmá pro Anglii do prázdna (252)

15. Kališská lekce 253

Korunovace Přemysla II. Velkopolského (253) Reakce Prahy (253) Spojení Velkopolska s Gdaňským Pomořím (254) Svatopetrský denár (255) Neklid v Malopolsku, povolání krakovského biskupa do Prahy (256) Volba Jana Muskaty, spory o její kanonický průběh (257) Václav II. do Krakovska (258) Korunovační rituál (259) „Kališský“ král (260) Dvojí rozměr označení Polonia (261) Povaha Přemyslova království (261) Jeho univerzální nebo partikulární ráz? (262) Změny ve Slezsku (263) Zavraždění krále Přemysla (263)

*Původci a motivy (264) Dělní Hlohovčika a Lokýtky
o Velkopolsko (265) Úmrtí kolem Václava (266) Smrt Bernarda
Míšeňského, jeho ocenění (267) Kariéra Petra z Aspeltu (269) Jan
Muskata v Krakově (269) Problémy krále Adolfa (270) Grünhain (270)
Šance Albrechta Habsburského (271)*

VI. KRÁLOVSKÉ SACRUM V POLITICKÉ PRAXI

588
DO TŘÍ
KORUN

16. *Kníže králem, ale král zůstává knížetem* 275

*Reges raného středověku (275) Smysl korunovace (276) Vkládání
koruny a pomazání (276) Ordines (277) Vladařské insignie (278)
Koruna (278) Svaté kopí (278) Právo udílet korunu (279) Mitra (279)
Nastolování (280) Srovnání českého a říšského zvyku (280) Stirps
regia (281) Král v českých souřadnicích (282) Královská
ideologie (283) Otázka Vyšehradu (283) Království Vratislava II. (284)
Knížecí základ královského panování (285) Rozměr pojmu
„princeps“ (285) Regnum jako institucionální království (285) Král
„Čechů“ a jeho oponenti (286) Království Vladislava II. a Přemysla
Otakara I. (287) Konec pražského trůnního balvanu (288) Typy
korunovací (288) Sváteční korunovace (289) Kdy vkládat
korunu (289) Dědičný a volební princip (289) Opoždování korunovací
za nástupem (290) Adventus regis (290) Zákruty šlechtického práva
volby (291) Prosazení užší královské rodiny (291) Pojem dědic (292)
„Pán a dědic“ u Václava II. (292) Přihlášení ke královskému
titulu (292) Mohučské napomenutí (293) Krátká prodleva
u francouzských a císařských korunovacích (293)*

17. *Pražská korunovace* 294

*Důkladnost příprav (294) Převoz ostatků Přemysla Otakara II. (294)
Další úmrtí (294) Nároky na korunovační akci (295) Její veřejný
rozměr (296) Petr Žitavský a Otacher (296) Volba dne a nákladnost
slavnosti (297) Množství hostů, negativní jevy (297) Výčty knížat
a biskupů (298) České poselstvo v Římě, papežovy listy (299) Reakce
na Václavovo zdraví (299) Aspelt basilejským biskupem (300) Nové
poselstvo do Říma ohledně mohučského arcibiskupa (300) Obřad podle
římsko-germánského pontifikálu (300) Královo pomazání
a korunování (301) Obraz uherské korunovace (301) Předkorunovační
návštěva Vyšehradu? (302) Relace Otachera o vzhledu Václavovy
koruny (303) Její možné osudy (304) Busta Karla Velikého
z Cách (304) Otázka původu Svatováclavské koruny (304) Dění
ve Zbraslavi (305) Nová králova pečeť (306) Naplněn smysl
korunovace (307) Pražská politická vyjednávání, záměr Adolfova
sesazení (307) Smrt královny Guty (307)*

18. *Návrat Habsburků* 308

*„Východní“ kurfiřti (308) Kořeny Adolfova pádu v jeho zvolení (308)
Kontakty opozice (309) Výzva ke schůzce do Frankfurtu (309) Česko-*

uherské zasnuby ve Vídni (310) Albrechtovy sliby, reciprocita z Václavovy strany (311) Aktivizace krále Adolfa (312) Albrechtovo tažení k Rýnu (313) Uherská a česká pomoc (313) Manévry obou stran (314) Přeložení schůzky do Mohuče (314) Ne papež, ale režie kurfiřtů (315) Protižidovské bouře (315) Mohučská schůzka kurfiřtů, Adolfovo sesazení (316) Zdůvodňující deklarace (316) Setkání obou vojsk (317) Bitva u Göllheimu (317) Zabití Adolfa (318) Zajatci (318) Král Adolf jako dlužník (319) Výčitky Albrechtovi (320) Český podíl na vítězství (320) Nová Albrechtova volba (320) Kurfiřti poprvé jako kolegium (321) Korunovace (321) Vítězovy odměny a sliby (321) Míšeňsko, Osterland a Plíseňsko českým lénem, výjezd krále Václava (322) Vytlačení Fridricha Čackého (322) Smrt Oty V. Dlouhého (323) Sněm v Norimberku (323) Odmítnutí nároků Wettinů (323) Arcičišnická služba (324) Její dobrovolnost s nesením královské koruny (324) Potvrzení zisku Pirny, nedotažení Albrechtových slibů (325)

VII. NEJEN KORUNA ČESKÁ

19. *Krakovem cesta nekončí* 329

Pokračují zájem o Míšeňsko (329) Nová Lokýtkova smlouva s Václavem (331) Tlak Hlohovčika na Velkopolsko (331) Stabilita v Krakovsku (332) Lokýtkovy závazky z Kleki (333) Jejich naplnění i proti hlohovskému knížeti (334) Postoje vévody Mikuláše (335) Aspelt do Říma, otázka jednání o polskou korunu (335) Kritické chvíle Lokýtka (336) Přípravy k polskému tažení (337) Zasnoubení s polskou „dědičkou“ (338) Albrechtovo svolení k polské akci (339) Postoje Braniborců a řádu německých rytířů (340) Tažení do Hnězdna, korunovace (341) Její slabé echo v polské analistice (342) Datum slavnosti (342) Míra honosnosti (343) Úspěch Hnězdna před Krakovem (343) Kontinuita s Přemyslovým královstvím (344) Václavova nová titulatura (344) Lokýtkův exil (345)

20. *Kuning von Beemen....ne hât nichêlen core* 345

Český panovník v optice Saského zrcadla (346) Je arcibišník, ale nevolí (346) Vývoj elektorského sboru (347) Bula Venerabilem (347) „Knížata, která volí“ (348) Skladba kurfiřtů, prosazení české účasti (349) Rok 1300: dobrá pozice Václava II. (349)

21. *Uherské pokušení: sukces nebo hazard?* 350

Nástroje polských zisků (350) Postavení piastovských knížat (351) Absence krále Václava v Polsku (352) Smrt Ondřeje III. v Uhrách (353) Jeho vládní potíže, úsilí Neapole (353) Uherští magnáti a oligarchové (3154) Zájem papežství (355) Rozštěpení uherské veřejnosti (355) Opozice vůči Anjouovcům, její poselstvo do Čech (356) Vyslání legáta Mikuláše (358) Václav přijímá českou kandidaturu (358) Příbuzenství Neapolců a Přemyslovců (359) Role

českých peněz a darů (360) Relikty společné minulosti Čech, Polska, Uher (361) Jednání u Hodonína, přijetí českého prince (362) Další zisky uherských předáků (363) Štěpánská koruna (364) Nadějně začátky Václava-Ladislava (365) Úspěch nebo neúměrné riziko? (365) Kysečtí, Matouš Čák (366) Aktivita papežské kurie (368) Hodnocení Václavova kroku (368)

Součty a výhledy 370

Moravské pole a jeho důsledky (370) Řetěz „zlých let“ (370) Opětovné spojení „rozděleného“ království (371) Klika Závěš z Falkenštejna (372) Postupná stabilizace, završení procesu „obnovy“ (373) Hospodářské oživení, městská síť (373) Václav mezi elektory (373) Hornictví, mincovní reforma (374) Průniky do Slezska a Polska (374) Přemysl II. Velkopolský (375) Lokýtek, Václavova korunovace ve Hnězdně (375) Vztah krále a šlechty (376) Obnova zájmu o Míšeňsko (376) Role králových poradců (377) Vymření Arpádovců (377) Václavův syn uherským králem (377) Rizika „uherského“ kroku (378) Tlaky na královské finance (378) Bilance k roku 1301 (379)

Poznámky 380

Prameny a literatura 456

Seznam vyobrazení 531

Resumé: Up to Three Crowns.

The last boom of the Přemyslids (1278–1301) 534

Rejstřík osob, míst a nejdůležitějších pojmů 543